

Josep Maria Pou

“Crec que tant el director com l’actor són creadors”

Albert Lladó, albert@edicat.cat

Fotos: Ivan Giménez

Presentar Josep Maria Pou [Mollet, 1944] és fàcil: un dels millors actors del país, amb més coneixements de teatre, i que aconsegueix l'èxit de públic i crítica en tot allò que s'implica. El secret té molt a veure amb l'amor pel text, el talent innat i la capacitat de treball. Repassem la seva impressionant carrera i li preguntem pel nou teatre Goya, del qual és director artístic. Una lliçó de teatre.

Des dels anys 60 – quan comences a fer teatre amateur – fins avui, has interpretat més de quaranta obres. Una carrera espectacular. Tens la sensació que el temps ha passat ràpid?

Sí, absolutament. Aquesta és la sensació més en primer pla. Jo vaig pel món amb la mateixa il·lusió i curiositat que quan tenia dinou anys. Encara tinc la sensació que estic començant, i crec que això és bo. En aquest ofici, no deixes de jugar i és més fàcil que no notis el pas del temps. Algú va dir que no deixàvem de jugar perquè ens fèiem grans sinó que ens fem grans perquè deixem de jugar.

I, després de tant de temps, encara et poses nerviós abans de sortir a l'escenari?

Els 30 segons abans d'entrar a l'escenari et poses molt nerviós. No és por. És el sentit de la responsabilitat i, si no sentís pessigolles abans de sortir, crec que ho deixaria. És la preocupació per estar a l'alçada del que s'espera de tu. Encara que no sempre es pugui, tens l'obligació d'intentar-ho.

Sempre havies sabut a què et dedicaries professionalment?

No, de cap manera. Pràcticament sóc actor per casualitat. És veritat que hi havia un context. El meu pare formava part del Centre Parroquial de Mollet i feia teatre cada diumenge. Per a mi, el teatre formava part de la meva vida habitual. Però jo volia ser periodista i fer ràdio. Sempre m'ha apassionat la ràdio. Havia fet coses en una emissora de Barcelona...

Fins que vas anar a fer la mili a Madrid.

Sí, em vaig matricular a la Real Escuela Superior de Arte Dramático y Danza (1967-1970). Però

només per fer alguna cosa... Però allà mateix els companys i els professors van descobrir-me a mi mateix. I en acabar el servei militar, vaig tenir que prendre una decisió fonamental: o tornar a Barcelona, a la ràdio, o quedar-me a Madrid fent teatre.

Comences a treballar amb els més grans. El 1968 formes part del Marat-Sade d'Adolf Marsillach.

Adolf Marsillach era una de les figures més importants d'aquella època. Hi havia molta expectació. En aquell moment polític, fer Marat-Sade... Una tarda, a l'escola, va córrer la veu que vindria a escollir tres o quatre actors. Buscava algú alt i corpulent... Em van cridar en un despatx i em van donar l'oportunitat

El fet que la primera vegada que tenia contacte amb el teatre professional, al Teatro Español – que és com una catedral -, ho fes amb un geni així, va significar treure'm tots els dubtes sobre el meu futur professional.

Per tant, la teva alçada t'ha condicionat com a actor.

Sí, però més per bé que per mal. Gràcies a la meva alçada (1'96m), i no per la meva qualitat com a actor, em va agafar en Marsillach. És veritat que molta gent, al principi, em deia que no em donarien feina. Però tot el contrari. El que sí que és cert és que des de molt jove m'han donat papers on el personatge tenia autoritat: he fet de jutge, policia, cardenal...

En acabar els estudis, coneixes José Luis Alonso, que et contracta per a la companyia titular del Teatro Nacional María Guerrero. Què ha significat aquest dramaturg per a la teva carrera?

Segurament, José Luis Alonso era un dels millors directors que hi ha hagut a Espanya. N'hi havia d'altres, però la figura de director, a finals dels seixanta, va néixer amb ell. La casualitat va fer que en el meu examen de carrera estigués ell formant part del tribunal. En pocs dies, em va contractar, el juny de 1970, i vaig estar quatre anys al María Guerrero, on vaig fer tretze obres.

Per a qui no ho conegui, explica'ns què era "Estudio 1". Creus que una televisió així podrà tornar algun dia?

És impensable que torni allò. Qui no ho ha vist, no ho pot arribar a entendre. En ple franquisme, i principis del vuitanta, que a prime time possessin funcions de Shakespeare, Pirandello, Molière, Miller, Wilde... i que milions de persones ho veiessin... i que al dia següent ho comentéssim al bar o a l'oficina... Els hi agradava moltíssim. Cal dir que fèiem televisió, no teatre. El teatre televisat és horrorós, no serveix per a res. Fèiem adaptacions d'obres. És molt diferent. I això encara es fa, amb èxit, a França o Anglaterra.

Una altra passió de Josep Maria Pou que potser el gran públic no coneix és la ràdio. Què vas fer, amb Concha Barral, durant quinze anys?

"La calle 42", a Radio Nacional de España, va néixer també per casualitat. Jo havia comentat en una entrevista que m'agradava molt la ràdio. El director de RNE es va interessar i em va demanar fer alguna cosa. Jo no volia parlar sobre teatre perquè no em semblava honest parlar dels companys. Però sí que podia parlar de teatre musical. A Espanya, no es feia pràcticament res i jo n'era aficionat des de feia molt de temps. Ho vam pensar per tres mesos i, al final, hi vam estar quinze anys.

El 1987, tornes a Catalunya, al teatre Romea, a fer "És així, si us ho sembla" (Pirandello)...
Avui, on ets sents més a gust, aquí o a Madrid?
Jo em sento a gust aquí, a Madrid, i on sigui. Tan de bo pogués fer teatre amb altres idiomes...
i anar encara a més llocs.

Els més joves, però, veiem per primer cop Josep Maria Pou a "Estació d'enllaç" (1994)
interpretant l'entranyable Manel... Com va créixer el projecte? També estava pensat un rodatge
de tres mesos i va acabar allargant-se fins a quatre anys, no?
Sí! Jo em vaig resistir moltíssim a fer "Estació d'enllaç". No em volia distreure. No em veia com
a cambrer darrere de la barra d'un bar... Però va ser una experiència increïble. Hi havia actors
de primer nivell i era un personatge que la gent s'estimava molt. Va ser una oportunitat molt
bona per establir contacte amb el públic català, que encara no em coneixia massa. Allò em va
ajudar a prendre la decisió de tornar a Barcelona a viure.

Flotats compta amb tu per formar part del primer equip del TNC... De tots els directors amb què
has treballat, què recordes de cadascú?
No et podria donar detalls concrets de cadascú en aquest moment. Però és evident que de tots
he après. Cada obra és un procés, és com un curs... Als assajos, em fixo en tot. Sempre dic
que de qui vaig aprendre més és de José Luis Alonso perquè em va formar. Però de tots... A
Flotats, per exemple, l'admiro moltíssim. Em sembla una de les persones que ha dignificat més
l'ofici. Mario Gas sap que pot comptar amb mi...

Has obtingut els premis més importants. Premi Nacional de Catalunya (2001), Premio Nacional
de Teatro (2006) o el Max a la millor direcció (2006, La cabra). Com els reps? Com es pot
controlar l'ego?
Saps què passa? No et dona temps per pensar-hi massa, com a mínim en el meu cas. Sóc una
persona molt activa i, quan acabes una funció, estàs pensant ja en un altre projecte. Sí que
llegeixes les crítiques, i agraeixes els premis. En prenc nota inconscientment. El premis són
petits senyals i, com que normalment vénen després, doncs et serveixen per saber si vas bé.

Després de fer el Rey Lear (2004, sota la direcció de Calixto Bieto, al Romea), vas dir que
haves "descobert la teva llibertat damunt de l'escenari". En què consisteix?
Crec que tant el director com l'actor són creadors. És una negociació, un diàleg. Jo sempre he
sigut molt disciplinat i, si estava d'acord amb el director, anava fent allò que em deia. I el Calixto
Bieto em va donar llibertat, sense donar-me massa indicacions. Em va donar la responsabilitat
a mi, em va convidar a llençar-me a la piscina, i mai li agrairé prou.

Des del 2004 (Bartleby, l'escrivent) decideixes dirigir i amb La cabra (2006) l'aposta és clara en
aquest sentit. Tenies la necessitat? Té a veure amb aquesta sensació de llibertat absoluta?
No crec que tingui a veure amb això. La veritat és que mai havia pensat en dirigir. El pas
definitiu a la direcció té més a veure amb l'impacte que causa en mi una història com la de La
cabra. Jo fa molts anys que tradueixo, però no tenia cap necessitat de dirigir. Em sento molt
actor. Però la història era tant bona... que vaig voler compartir amb el públic una obra tan
potent fent-ho tot, assumint totes les responsabilitats: interpretació, traducció, direcció,
producció...

I a partir d'aquí...

A partir d'aquí, m'han arribat moltes ofertes. Però el que tinc clar és que no deixaré un projecte d'actor, si m'agrada, per un altre de director. Si sóc alguna cosa, és actor. I si sóc capaç de dirigir és perquè com a actor he après moltes coses.

Produir, traduir, dirigir, actuar... El tancament perfecte del cercle seria escriure. Podrem veure una obra escrita per Josep Maria Pou?

Com et deia, fa molts anys que tradueixo. I m'agrada molt escriure, des de sempre. Però crec que a aquestes alçades de la vida... Però mai se sap. Arrel del meu ofici, sóc molt, molt exigent. I cap de les coses que jo he escrit m'ha agradat el suficient com per ensenyar-ho als altres.

Els nois d'història, que va inaugurar el nou Goya, va ser un èxit rotund. Quan estàs preparant una obra, tens la intuïció de si funcionarà a nivell de públic i de crítica?

No. He de dir que no. És una obra difícil, amb moltes referències a la història i la literatura anglesa, i això era un inconvenient. Però allò que sí que sabia era que el tema central, les dues formes d'entendre l'educació, de com estem preparant els joves, això interessava molt a la gent. També confiava que tenir a vuit actors joves damunt de l'escenari seria valorat pel públic.

Amb La vida por delante, per primer cop, dirigeixes sense actuar. Com ha estat l'experiència? Pateixes més o menys?

Fantàstic! Dirigir i actuar és una experiència bipolar... El plaer que m'ha donat La vida por delante m'ha permès experimentar una perspectiva totalment diferent... Ha sigut un veritable descobriment i intentaré fer-ho més vegades. Però com a director tens encara més nervis... Si hi ets com a actor, ets tu el responsable. Com a director, quan s'aixeca el teló, ja no pots fer res. I això fa molta por... Només ho pots fer amb actors molts bons, amb qui tinguis molta confiança. En aquest sentit, Concha Velasco ha tingut una generositat increïble.

Explica'ns quin és el teu paper com a director artístic del nou Goya, reobert per Focus. Quines línies seguiràs?

L'objectiu fonamental és donar-li una personalitat, una identitat com a teatre. I això es fa amb la programació. La nostra proposta seran espectacles de gran qualitat i que, sense baixar mai el nivell, vagin adreçats al gran públic. Teatre contemporani, clàssics del segle XX... Intentarem revisar autors dels anys cinquanta o seixanta que molta gent encara no ha vist a Catalunya.

Tens al cap algun teatre europeu que tingui la personalitat que t'agradaria per al nou Goya?

Sí, el paradigma, l'exemple és la Donmar Warehouse de Londres, que és una sala molt semblant al que podria ser el Lliure de Gràcia en el seu moment, i que ja se li ha quedat petita. Fa un teatre de gran qualitat però que sempre està ple. I hi ha un altre teatre de referència a Londres, l'Almeida Theatre... Però aquest prestigi de públic i d'actors i directors, que s'ofereixen per anar a treballar en aquests teatres, només s'aconsegueix amb molts anys...